

Norsk standard for testbrukere som vurderer læreforutsetninger i en opplæringskontekst.

VERSJON 1.14

**Utviklet av Norsk Psykologforening
og Utdanningsforbundet**

Denne standarden er resultatet av et samarbeidsprosjekt mellom Norsk Psykologforening og Utdanningsforbundet. Den er basert på International Test Commissions (ITC) internasjonale retningslinjer for bruk av tester, og "Performance Requirements, Context definitions and Knowledge & Skill specifications for the three EFPA levels of test user qualification – version date 24-4-2011".

Kommentarer rettes til Norsk Psykologforening.

1 Innledning

1.1 Hva mener vi med en standard?

Denne standarden definerer minstekrav til kompetanse og ferdigheter for fagpersoner som skal bruke tester til å vurdere læreforutsetninger hos barn, ungdom og voksne i en opplæringskontekst. Den skal kunne fungere som en basis for å vurdere kvalifikasjoner for bruk av tester innenfor denne konteksten.

Alle kvalifikasjoner basert på denne standarden må sees i sammenheng med de for øvrig gjeldende lover, regler, retningslinjer og krav til god yrkesskikk som eksisterer der standarden skal utøves.

Personer som skal drive testbruk i henhold til standarden må som et minimum ha en mastergrad i psykologi, spesialpedagogikk eller pedagogikk.

1.2 Hva mener vi med en opplæringskontekst?

Med opplæringskontekst menes en arbeidssammenheng der fagpersoner avgir vurderinger som har til hensikt å avdekke en elevs styrker, forutsetninger og behov når det gjelder å lære. Elevene er typisk barn som går på skole eller i barnehage, men kan også være voksne som er i utdanning eller i en formalisert opplærings situasjon. Typisk vil bruken av tester innenfor denne konteksten ha til hensikt å danne grunnlag for å gi veiledning til personalet i barnehager, skoler og andre utdanningsinstitusjoner, samt foreldre/omsorgsgivere. Tester brukt i denne konteksten vil også være en del av grunnlaget for behovsvurderinger i forhold til tilpasning av undervisningen eller spesialundervisning.

1.3 Hva mener vi med læreforutsetninger?

Med læreforutsetninger menes funksjoner som er viktige for elevers evner og forutsetninger til å mestre en opplærings situasjon i bred forstand. Dette kan handle om (men er ikke begrenset til) leseferdigheter, skriveferdigheter, matematikkferdigheter, mestring av sosiale situasjoner og intellektuelle evner. Intellektuelle evner er et begrep som inkluderer men ikke er begrenset til: resonnering, abstraksjonsevne, kunnskapsbase, visuell organisering, verbal forståelse, prosesseringstempo og oppmerksomhetsfunksjoner. Læreforutsetninger er altså et bredere begrep enn intellektuelle evner. Intellektuelle evner er en sentral forutsetning for læring og er ofte gjenstand for egne vurderinger ved hjelp av såkalte evnetester.

1.4 Hva mener vi med en test?

I en opplæringskontekst forstås en test som et standardisert verktøy som brukes til å måle læreforutsetninger. I følge ITC kan "testing" beskrives som:

- Prosedyrer til bruk ved kartlegging i en psykologisk, arbeidsmessig eller opplæringsmessig kontekst.
- Prosedyrer for å måle både normal/typisk, avvikende eller dysfunksjonell atferd.
- Prosedyrer som er designet for å bli administrert under nøye kontrollerte og standardiserte forhold som inkluderer systematiske skåringsprotokoller.
- Prosedyrer hvor slutninger trekkes på bakgrunn av atferdsregistreringer.
- Prosedyrer som kan resultere i klassifisering eller rangering.

Enhver aktivitet som faller inn under disse kriteriene bør anses som en "test", uavhengig av administrasjonsmåte, om prosedyren ble utviklet av en profesjonell testforlegger eller ikke, og uavhengig av om den måler atferd ved å be eleven utføre operasjoner eller besvare oppgaver på den ene siden, eller utber seg informasjon om denne atferden ved å stille spørsmål til eleven eller komparenter på den andre siden.

Selv om nasjonale prøver og fagprøver kan gi informasjon om elevers forutsetninger omfattes disse ikke av testbegrepet i denne standarden.

Evnetester er en undergruppe av tester som omfattes av denne standarden. Både nasjonalt og internasjonalt har bruk av evnetester vært strengere regulert enn andre tester. Evnetestenes spesielle status gjør det nødvendig å definere dem mer spesifikt.

Evnetester er verktøy som er utviklet spesifikt for å teste intellektuelle evner (se kap 1.3). Evnetester kan baseres både på en normativ og en ipsativ tilnærming. Ved en normativ tilnærming sammenlignes individet med gjennomsnittet i relevante demografiske grupper (normer). Ved ipsativ tilnærming sammenlignes relative styrker og begrensninger hos det enkelte individ. I en opplæringskontekst må man bruke begge disse tilnærmingene for å vurdere individets intellektuelle ressurser.

Standarden er ikke ment å dekke alle typer vurderingsprosedyrer (f. eks. ustrukturert intervju, semi-strukturert intervju eller evaluering av gruppeprosesser).

1.5 Hva mener vi med en testbruker?

Standarden er ment for personer som i utøvelsen av sitt yrke bruker tester for å vurdere barn,

ungdoms og voksnes læreforutsetninger innenfor en opplæringskontekst. I så måte er standarden rettet mot:

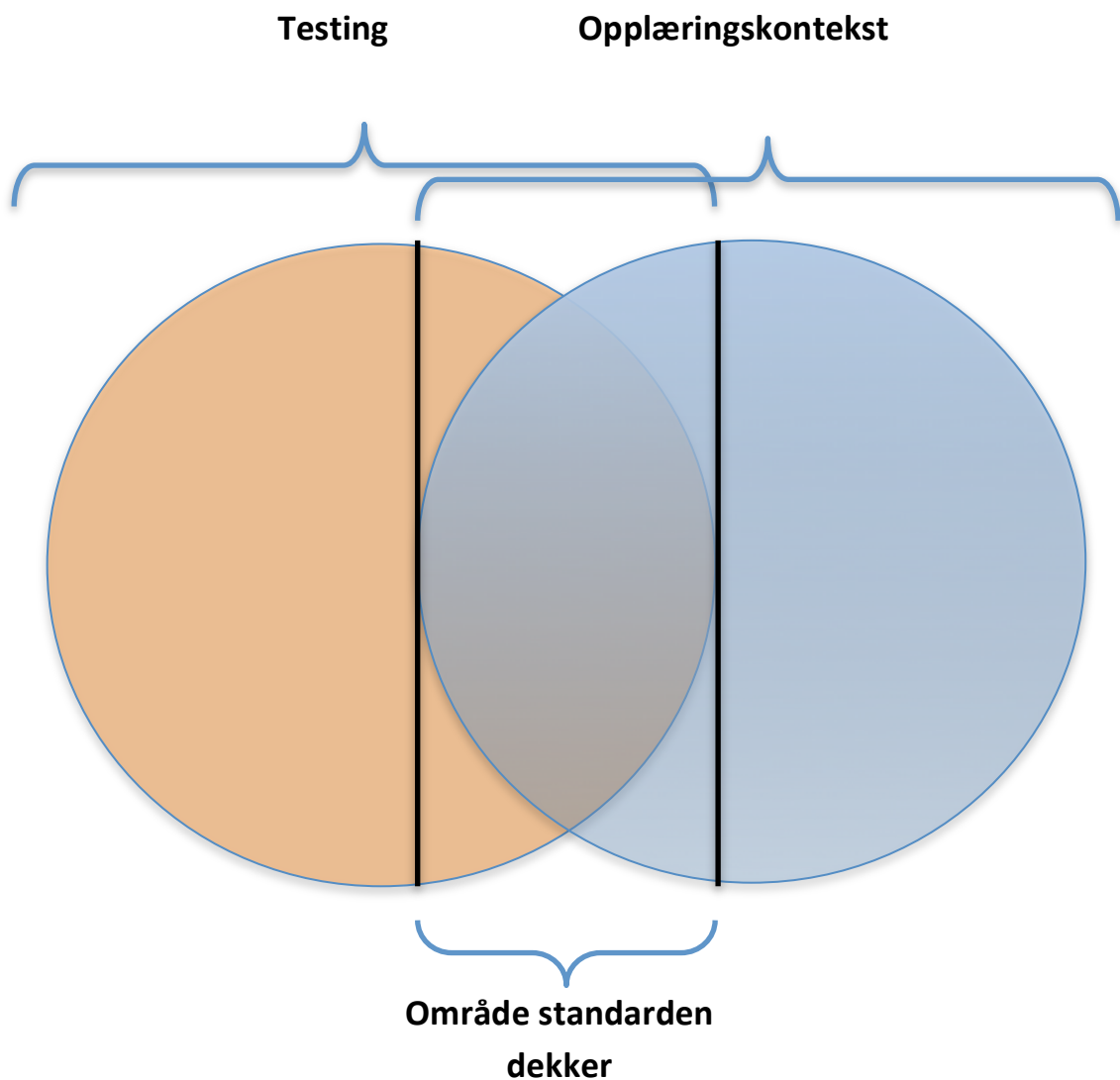
- De som kjøper og har lisenser til å bruke tester
- De som er ansvarlige for å velge ut tester og avgjør hvordan og når de skal brukes
- De som har ansvar for å administrere, skåre og tolke testresultater.
- De som gir råd og veiledning til andre basert på testresultater.
- De som skal rapportere, videreformidle og gi tilbakemelding til den som har blitt testet om testresultater.

1.6 Å bruke tester i en sammenheng

I en opplæringskontekst brukes tester som oftest som en del av en større vurderingsprosess. Denne prosessen starter med en analyse av hva man trenger å vite for å kunne utvikle tiltak tilpasset elevens behov. Tester kan være en av flere vurderingsmetoder i denne sammenhengen. Resultatene av vurderingsprosessen brukes deretter til å formulere og anbefale tiltak. Valget om å bruke en test må baseres på en analyse av tilgjengelig informasjon fra andre kilder og hva som mangler for å kunne gjøre en god vurdering. Forutsetningene for å bruke testen må være til stede og disse forutsetningene må være godt beskrevet. Informasjon fra andre kilder må integreres med testresultatene for å gi et korrekt og helhetlig bilde av hvilke behov eleven har og hvordan man kan ivareta disse.

Denne standarden omhandler kun *testing* i en *opplæringskontekst*. Den vil altså ikke omtale alle kompetansekrav som stilles til faglig arbeid i en opplæringskontekst generelt, og den vil ikke omhandle kvalifikasjoner til testing generelt, d.v.s. også utenfor en opplæringskontekst.

For eksempel vil testing innenfor klinisk kontekst (diagnostisering og annen helserelatert utredning) eller arbeidskontekst (rekruttering og personellseleksjon) falle utenfor denne standarden. Standarden gir heller ikke grunnlag for kvalifisering av alle områder for vurderinger i en opplæringskontekst. For eksempel vil det man innenfor pedagogikk og spesialpedagogikk vurderer som relasjonelle og systemiske kartlegginger (inkludert men ikke begrenset til vurdering av klasseledelse, læringsmiljø, læringskultur i skoler og klasserom) falle utenfor denne standarden.

Standarden representerer faglig omforente kompetansekrav til testing i en opplæringskontekst. De er omforent i den forstand at fagmiljøer og organisasjoner som utdanner og organiserer profesjoner og fagfelt som er relevante for området standarden dekker, innestår for kompetansekravene.

Testforlaget, rettighetshaveren eller eieren av en test bestemmer selv hvem testen kan selges til. Internasjonalt har eksempelvis evnetester typisk vært forbeholdt psykologer. I Norge har det vært en tradisjon for at masterprogrammet i spesialpedagogikk og masterprogrammet i pedagogikk med studieretning pedagogisk-psykologisk rådgivning fra UiO, samt Cand.ed, cand.paed med fordypning i pedagogisk-psykologisk rådgivning og cand paed spes (UiO) også kan bruke evnetester som del av deres vurdering av læreforutsetninger.

Det er et ønske fra fagmiljøene bak denne standarden at eiere av tester relaterer seg til

kompetansekravene i denne standarden når de bestemmer hvem som kan kjøpe og bruke tester de forhandler.

1.7 Betydningen av denne standarden

Man ser det som viktig at kompetansekravene i denne standarden innarbeides i masterutdanningene ved norske universitet og læresteder for aktuelle fagfelt. Kompetansekravene kan også ivaretas i videreutdanninger som tilbys etter ferdigstilt master i psykologi, spesialpedagogikk og pedagogikk. Kompetanse i praksisfeltet på dette området vil ha stor betydning for det tilbudet barn- og elever får i en utdanningskontekst. Utviklings- eller undervisningstilbudet kan tilpasses bedre, samtidig som at denne standarden i større grad sikrer likeverdigheten i barn- og elevers barnehage- og skoletilbud i Norge.

2 Standard for vurdering av læreforutsetninger i en opplæringskontekst

Standarden er organisert i tre enheter som på et overordnet nivå definerer tre kjerneområder for kompetanse for å sikre forsvarlig testbruk. Den første enheten omhandler grunnleggende og nødvendige etiske forutsetninger for testbruk. De to andre omhandler faglige forutsetninger for testbruk, hvor enhet to tar for seg overordnede faglige testrelaterte ferdigheter, mens enhet tre er mer spisset mot selve utførelsen av testing. Denne oversikten over krav til testing fremgår av kapittel 2.1. I kapittel 2.2 spesifiseres kravene for testbruk i ytterligere detalj. I kapittel 2.3 spesifiseres elementer som kjennetegner en opplæringskontekst, mens kapittel 2.4 definerer hva slags kompetanse og hvilke ferdigheter som er nødvendige forutsetninger for å kunne utøve de ferdigheter som er definert i kapittel 2.1/2.2.

2.1 Standardene - overordnet

Del 1	Ta ansvar for etisk testbruk
Standard: 1.1	Handle profesjonelt og etisk
Standard: 1.2	Forsikre deg om at du har kompetanse til å bruke tester
Standard: 1.3	Ta ansvar for hvordan du bruker tester
Standard: 1.4	Forsikre deg om at testmateriale oppbevares sikkert
Standard: 1.5	Forsikre deg om at testresultater behandles konfidensielt
Del 2	Følge god praksis ved testbruk
Standard: 2.1	Evaluere potensiell nytte av å bruke test i en vurderingssituasjon
Standard: 2.2	Velge tester som passer til vurderingssituasjonen
Standard: 2.3	Ta hensyn til utfordringer knyttet til rimelighet i testsituasjonen
Standard: 2.4	Analysere og tolke testresultater i henhold til manual

Standard: 2.5	Kommunisere resultater klart og presist til relevante parter
Standard: 2.6	Vurdere om testen og anvendelsen av denne er hensiktsmessig
Del 3	Følge god praksis i administreringen av tester
Standard: 3.1	Gjøre nødvendige forberedelser for testsituasjonen
Standard: 3.2	Administrere testen riktig
Standard: 3.3	Skåre testresultatene riktig

2.2 Standardene - spesifisert

	Krav til gjennomføring:
Del 1	Ta ansvar for etisk testbruk
Standard: 1.1	Ved å handle profesjonelt og etisk
	Sørg for å:
A	Fremme og ivareta profesjonelle og etiske standarder.
B	Ha klare retningslinjer for testing og testbruk.
C	Kreve at de som jobber for eller med deg etterlever relevante profesjonelle og etiske standarder.
D	Kommunisere og gi tilbakemeldinger slik at testtakere og andre relevante parter ivaretas i forhold til sine spesifikke behov og forutsetninger.
E	Representere tester og testing på en presis og nyansert måte i kommunikasjon i og gjennom media.
F	Unngå situasjoner hvor du kan påstås å ha egeninteresser i utkomme av en test eller hvor testen kan skade ditt forhold til klienten.
Standard: 1.2	Ved å forsikre deg om at du har kompetanse til å bruke tester
	Sørg for å:
A	Arbeide innenfor rammene av vitenskapelige prinsipper og empirisk evidens.
B	Ha tilstrekkelig kunnskap om testteori og psykometri for den testbruken du skal utøve eller ha ansvar for.

C	Kjenne til begrensningene for din egen kompetanse og arbeide kun innenfor grensen av egen kompetanse i forhold til testingens kontekst, testmetoder og administrasjonsformer.
D	Være oppdatert på relevante endringer og utvikling relatert til testmetodene og testene du bruker.
E	Definere og opprettholde høye personlige standarder for kompetanse.
F	Være oppdatert på relevante endringer og utvikling innen testing, lovgivning og andre områder som kan innvirke på din bruk av tester.
Standard: 1.3	Ved å ta ansvar for hvordan du bruker tester
	Sørg for å:
A	Tilby kun test-tjenester, administrasjonsmåter og testmetoder du er kvalifisert for.
B	Ta ansvar for valget av tester du bruker og de anbefalingene du gjør.
C	Gi klar og tilstrekkelig informasjon til parter i testprosessen om etiske prinsipper og lovmessige reguleringer som styrer testing.
D	Sikre at andre parter er informert om sine plikter og ansvar i forhold til lovbestemmelser, kontraktsbestemmelser og etiske retningslinjer.
E	Ta ansvar for dine plikter i forhold til lovbestemmelser, kontraktsbestemmelser og etiske retningslinjer.
F	Sikre informert samtykke og at forpliktelsene test-taker (eller den som kan ta avgjørelser på vegne av test-taker) og tester har overfor hverandre er klare og forstått.
G	Ha kunnskap om mulige ikke intenderte konsekvenser av testbruk
H	Unngå å påføre skade, eller unødvendig ubehag på de som er involvert i testprosessen.
Standard: 1.4	Ved å forsikre deg om at testmateriellet oppbevares sikkert
	Sørg for å:
A	Sikre at testmateriale oppbevares sikkert og at tilgangskontrollen er tilstrekkelig.
B	Respekttere opphavsrettigheter og avtaler som begrenser muligheter til kopiering eller videreformidling av testen gjennom elektroniske eller andre kanaler til andre, enten de er kvalifiserte testbrukere eller ikke.

C	Beskytte testens integritet ved å avstå fra å instruere andre i testmaterialet på en slik måte at det kan påvirke deres resultater på testen.
D	Sikre at testen ikke forringes ved å bli beskrevet offentlig eller på andre måter blir gjort kjent i offentligheten slik at testens nytteverdi reduseres.
Standard: 1.5	Ved å forsikre deg om at testresultater behandles konfidensielt
	Sørg for å:
A	Spesifisere hvem som får tilgang til testresultat og definer hvilke standarder for konfidensialitet du følger.
B	Forklare ulike nivåer av konfidensialitet før testen administreres.
C	Begrense tilgang til resultatene, slik at kun de som har rett til innsyn får tilgang.
D	Innhente relevant samtykke før du gir resultater til andre.
E	Sikre lagret data slik at kun de som har rett til innsyn kan få tilgang.
F	Etablere klare retningslinjer for hvor lenge identifiserbare persondata blir oppbevart.
G	Anonymisere data som arkiveres for kvalitetssikring, utvikling av normer eller andre statistiske formål.

	Krav til gjennomføring:
Del 2	Følge god praksis ved testbruk
Standard: 2.1	Ved å evaluere potensiell nytteverdi av å bruke tester i en vurderingssituasjon
	Sørg for å:
A	Basere beslutninger om testbruk på en grundig analyse av klientens behov og sikre deg at du til fulle forstår utredningsbehovet.
B	Sikre deg at konstruktene som måles er relevante for vurderingsbehovet.
C	Vurdere fordeler og ulemper med å bruke testen i stedet for eller sammen med andre informasjonskilder eller alternative vurderingsstrategier.

D	Rettferdiggjøre behovet for å teste i forhold til:
	· vurderingsmetode
	· administrasjonsmetode
	· interessenter
E	· og begrunnelse for testing.
	Utføre en risikoanalyse med tanke på vurderingsmetodens sikkerhet, lovmessige temaer og beskyttelse av åndsverk i forhold til:
	· testmetode
	· vilkår for testing
	· administrasjonsmetode
F	· kontekst
	· interessenter.
	Vurdere hvordan andre informasjonskilder kan brukes sammen med eller i stedet for tester.
G	Være i stand til å forklare til relevante parter og interessenter nytten av å bruke tester og andre vurderingsmetoder.
Standard: 2.2	Ved å velge tester som passer til vurderingssituasjonen (Disse kravene må ivaretas for de kontekstspesifikke forholdene definert i kapittel 2.3.2 pkt 1)
	Sørg for å:
A	Undersøke oppdatert informasjon som dekker spekteret av potensielt relevante og tilgjengelige tester (f.eks nye tester, uavhengige vurderinger av tester, ekspertråd) før du velger testen du skal bruke.
B	Vurdere hvilke tester, om noen, som egner seg i den aktuelle vurderingskonteksten.
C	Velge tester basert på en evaluering av tilgjengelig informasjon (tekniske manualer og brukermanualer og annen tilgjengelig informasjon) for å sikre at testens omfang, reliabilitet, validitet, standardisering, rimelighet/rettferdighet, tilgjengelighet, språk- eller dialektversjon, anvendbarhet og premisser for antagelser er passende for de identifiserte vurderingsbehovene.

D	Godkjenne eksplisitt valg av test, vilkår for administrering og administrasjonsmetode og informere relevante parter om dette.
E	Svare på forespørslers fra test-takere ved å gi tilstrekkelig informasjon til at de kan forstå hvorfor testen ble brukt.
F	Godkjenne anvendelse av resultater og konfidensialitet og sikkerhet av persondata og informer relevante parter om dette.
Standard: 2.3	Ved å vektlegge rettferdighet, rimelighet og upartiskhet i testsituasjonen
	Sørg for å:
A	Individualisere testutvalget, utøvelsen/administreringen og tolkningen av resultatene.
B	Evaluere risiko for redusert validitet grunnet forhold ved konteksten og vilkårene for testingen, for ulike grupper som skal testes (f. eks. kjønn, kulturell tilhørighet, sosioøkonomisk status, religion m.m.)
C	Sjekke: <ul style="list-style-type: none"> i. at administrasjonsmetode er passende. ii. at begrepet eller fenomenet som blir vurdert gir mening i testtakerens gruppe. iii. om det finnes evidens for at ulike grupper skårer systematisk forskjellig fra normeringsutvalget. iv. om det foreligger evidens for testens validitet for spesifikke grupper, og at effekten av eventuelle gruppeforskjeller som ikke er relevant for målsetningen med vurderingen (f. eks. forskjeller i motivasjon for å svare, simulering, leseevne) er minimert. v. at kontekst, kultur og språk for testen er passende (gitt at lempelige tilpasninger kan være nødvendig å gjøre).
D	Tolke retningslinjer i lys av lov, forskrift.
E	Gjøre nødvendige tilpasninger for test-takere med funksjonshemninger.
F	Sikre at den som gjennomfører testingen er klar over temaer knyttet til rettferdighet, rimelighet og upartiskhet og inkluderer disse vurderingene før, under og etter administrasjonen av testen.
G	Sikre at den som gjennomfører testingen:

	i. implementerer tilpasninger for test-takere med funksjonsbegrensninger på en passende måte.
	ii. er skikket til å kommunisere med test-taker på et passende språk.
	iii. observerer test-takere og kan identifisere vansker de eventuelt har i testprosessen.
	iv. dokumenterer eventuelle administrasjonsproblemer eller avvik fra standard prosedyrer.
H	Analysere og tolke skårer i lys av spørsmål knyttet til rettferdighet, rimelighet og upartiskhet og test-takers krav på rettferdig, objektiv og upartisk behandling.
Standard: 2.4	Ved å analysere og tolke testresultater riktig
	Sørg for å:
A	Lage en tolkning av resultatene som tar hensyn til tilgjengelig informasjon om test-takeren med særlig vekt på testingens kontekst, forutsetninger, undersøkelses- og administrasjonsmetode; testens tekniske kvalitet; og vurderingsbehovene.
B	Velge passende normer eller referansegrupper som passer til konteksten testingen foregikk i og metodene som ble brukt.
C	Velge måleenheter og avledete skårer/enheter som er relevante for den intenderte bruken av testresultater (eg. standardiserte skårer, persentiler).
D	Vurdere alternative tolkninger av resultatene.
E	Ta hensyn til tilgjengelig informasjon fra andre kilder eller metoder for vurdering ved tolkningen av resultatene og synliggjør premissene for tolkningen.
F	Ta hensyn til tilgjengelig evidens om testens tekniske egenskaper for medlemmer av test-takerens demografiske grupper.
G	Ta hensyn til mulig påvirkning av resultatene fra tidligere erfaring med testen.
G2	Vurdere påvirkning av resultatene fra bruk av medikamenter, der dette er relevant.
H	Unngå overgeneraliseringer av resultatene i en test
I	Ikke trekke konklusjoner basert på utdaterte normer eller normer som ikke er relevant for den som testes.
J	Ta hensyn til eventuelle individuelle avvik eller gruppeavvik fra standard

	prosedyrer under testadministrasjonen.
K	Tolke rapporter som er automatisk generert av programvare med særlig hensyn til disses tekniske kvaliteter.
L	Være forberedt på å forsvare bruken av rapporter som er automatisk generert av programvare og håndtere utfordringer knyttet til disse i rettslige situasjoner.
Standard: 2.5	Ved å kommunisere resultater klart og presist til relevante parter
	Sørg for å:
A	Identifisere relevante andre parter som er legitime mottakere av testresultatene.
B	Diskutere resultater med test-taker og relevante andre parter på en konstruktiv og støttende måte.
C	Drøfte rapporter og tiltak med relevante andre.
D	Formidle resultater til avtalte mottakere.
E	Formidle skriftlige eller muntlige rapporter til relevante interesserte parter. Dette kan kun gjøres, med test-takerens (eller test-takers foreldre/foresatte) informerte samtykke.
F	Bruke en form og struktur på rapporten som er tilpasset vurderingskonteksten .
G	Sikre at de skriftlige rapportene inneholder et sammendrag med spesifikke anbefalinger der det er relevant.
H	Passe på at det tekniske og språklige nivået i alle rapporter er av en slik art at mottakeren kan forstå den.
I	Forklare i hvilken grad man bør legge vekt på testresultatene i forhold til annen tilgjengelig informasjon om den som har blitt vurdert.
J	Gjøre det tydelig for test-taker at test-data bare er en av flere informasjonskilder og alltid må sees i sammenheng med annen informasjon.
K	Sikre at eventuelle beslutningstakere informeres om hvordan resultater kan brukes for nå en beslutning,
Standard: 2.6	Ved å vurdere om testen og bruken av den er hensiktsmessig
	Sørg for å:
A	Vurder og evaluer fortløpende endringer i populasjonen av individer som testes og

	eventuelle kriteriebaserte mål som brukes.
B	Vurder eventuelle negative virkninger av bruken av testen i forhold til juridiske eller rettighetsbaserte spørsmål..
C	Delta i valideringsstudier der dette er mulig og praktisk gjennomførbart.
D	Bidra til å oppdatere informasjon om normer, reliabilitet og validitet for testen ved å tilby relevante testdata til test-utviklere, testforlag eller forskere, der dette er lovlig.
E	Re-evaluere bruken av testen hvis endringer gjøres i skjemaer, innhold eller administrasjonsmetode.
F	Re-evaluere evidens for validitet hvis formålet for testbruken endres.

	Krav til gjennomføring:
Del 3	Følge god praksis i administreringen av tester
Standard: 3.1	Ved å gjøre nødvendige forberedelser for testsituasjonen
	Sørg for å:
A	Sørge for at relevante parter, innenfor akseptable tidsrammer får klar informasjon om formålet med testingen, hvordan testresultatene vil bli brukt og hvordan man forholder seg til testdataene.
B	Veilede test-takere slik at de kan forberede seg på testingen og de prosedyrer som følger.
C	Sjekke at testen er egnet for den språkgruppen test-takeren tilhører.
D	At der dette er anbefalt praksis for testen sendes godkjente eksempler på prøveoppgaver eller annet forberedelsesmateriale på forhånd.
E	Forklare hvilke rettigheter og ansvar test-takeren har.
F	Innhente «informert samtykke» fra test-taker eller foreldre/foresatte før testoppstart
G	Forklare konsekvensene av å ta eller la være å ta testen slik at barnet eller eleven

	med eventuelle foreldre/foresatte har mulighet til å ta en informert beslutning.
H	Gjøre nødvendige praktiske forberedelser for testingen.
I	Sikre at lokaler er tilgjengelig og er passende i forhold til komfort og fasiliteter.
J	Sikre at andre som er involvert i test-administrering er kompetente.
K	Informere test-taker om testingens kontekst og vilkår.
L	Forberede testmetodene, utstyr og materialer som skal brukes.
M	Gjøre nødvendige forberedelser for testing av mennesker med funksjonsbegrensninger.
Standard: 3.2	Ved å administrere testen riktig
	Sørg for å:
A	Ta godt i mot test-taker, informere dem på en positiv måte og tilstrebe å redusere eventuell engstelse.
B	Sørge for å gi passende assistanse til test-takere som viser tegn på stress eller engstelse.
C	Utføre test-administrasjon slik det er spesifisert i test-manualer.
D	Sørge for at du på en passende måte imøtekommer spørsmål, tekniske eller personlige problemer eller andre problemer som dukker opp under testingen.
E	Observere og dokumentere avvik fra testprosedyrene.
F	Sikre at testmateriale er trygt under testingen og at alt testmateriale er gjort rede for når testingen er avsluttet.
G	Følge nøye de direktiver og instruksjoner som fremgår av testmanualen, men gjør egnede tilpasninger for personer med funksjonsbegrensninger.
Standard: 3.3	Ved å skåre testresultatene riktig
	Sørg for å:
A	Skåre testresultatene i henhold til standardiserte prosedyrer når skåring gjøres manuelt.
B	Generere normerte og avledete skårer i henhold til dokumenterte prosedyrer for den aktuelle testmetoden.

C	Ha prosedyrer for å oppdage feilaktige, usannsynlige eller urimelige skårer. Sjekk konverteringstabeller og andre prosedyrer for å sikre nøyaktighet.
D	Merke skalaer klart og nøyaktig og sørge for klar identifisering av normer, skalatyper og utregninger som brukes.

2.3 Spesifisering av opplæringskontekst

Testing foregår i ulike kontekster. Mange testrelaterte spørsmål gjelder for alle kontekster som eksempelvis metodiske spørsmål. På den andre siden vil spesifikke forhold gjelde for en gitt kontekst. Her følger en spesifisering av aktuelle forhold som er relevant i en opplæringskontekst. Som før nevnt (s. 3) er nasjonale prøver ikke regnet som testing i en opplæringskontekst i denne standarden.

1	I en opplæringskontekst kan man teste menneskers forutsetninger individuelt eller i gruppe for å vurdere:
•	Tilegnede ferdigheter
•	Potensiale og evner
•	Sosial kompetanse
•	Planlegging og evaluering av tiltak. Intervensjon med tanke på planlegging og evaluering
•	Innledende undersøkelser for å identifisere risikofaktorer (screening)
•	Juridiske problemstillinger (bevis i en rettsak)
•	Trivsel
•	Rett til tjenester og/eller ressurser (f. eks rett til spesialundervisning, utvidet tid på eksamen, datamaskin m.v.)
•	Rådgivning og veiledning
2	I en opplæringskontekst er det aktuelt å bruke følgende testmetoder
•	Maksimalt ytelsesmål (f.eks. prestasjonsmål, psykologiske tester relatert til evne, mål under tidspress)
•	Selvrapportert fungering (f.eks. oppmerksomhet, læreevne, personlighet, emosjonalitet, atferd, sosiale ferdigheter, selvtillit, trivsel, læringsstil o.s.v)
•	Prestasjoner rapportert av andre som kjenner barnet eller eleven (f.eks. ASEBA)
•	Strukturerte observasjonsmål (f. Eks. Vineland)
3	I en opplæringskontekst er det aktuelt å bruke følgende testadministrasjonsmåter
•	Individuelt eller i gruppe
•	Papirbasert, utstyrsbasert eller multi - mediabasert testing
•	Nettbasert (internett/intranett) vs offline databasert testing
•	Åpen, overvåket, kontrollert, veiledet eller administrert testing. Administrert testing betyr de situasjonene hvor testadministrator sitter sammen med testtaker og hele tiden styrer prosessen (f. eks. WISC)
•	Spørreskjema eller ferdighets-/prestasjonsmål
4	I en opplæringskontekst er følgende personer aktuelle som aktivt involvert i prosessen
•	Testtakere
•	Testadministrator
•	Familiemedlemmer, pårørende, andre omsorgspersoner
•	Ansatte tjenesteytere, hjelpere, tolker
•	Fagpersoner fra opplæringssektoren
•	Andre fagpersoner (f. eks. i helsevesenet, sosialtjenesten, barnevernet)
•	Mennesker i frivillige sektor
5	I en opplæringskontekst er følgende interessenter aktuelle (folk med en viss interesse i prosessen og dens utfall)
•	Foreldre, omsorgspersoner, partnere, ektefelle, andre fagfolk, enkeltpersoner, venner og familie
•	Offentlige og frivillige organisasjoner
•	Oppdragsgivere
6	I en opplæringskontekst er følgende arkiveringssystemer (for data og materialer) aktuelle:
•	Elektronisk
•	Papirarkiv
•	Annet

2.4 Kompetansekrav og ferdigheter

EFPA kvalifikasjoner i tester og testing innenfor en undervisningssituasjon/utdanningskontekst inneholder tre kompetansenivå i originalversjonen. I Norge legges det til grunn at selvstendig testbruk innenfor en opplæringskontekst krever nivå tre. Kandidatene må ha kunnskap og ferdigheter på høyt nivå innenfor områdene som er belyst i tabellen under om de skal kunne kvalifisere for testing i en opplæringskontekst.

Kunnskap og ferdigheter nødvendig for ivaretagelse av del 1
Teorier, modeller og prinsipper:
Vitenskapelige metoder og evidensbasert tilnærming til vurdering
Profesjonelle og etiske standarder innen testing
Prinsipper for god praksis innen testing inkluderer å kjenne til:
<ul style="list-style-type: none"> • rasjonale bak samtykkekompetanse. • regler for personvern og konfidensialitet • Etikk og prinsipper om god praksis med tanke på klientrelasjoner, også med tanke på betalende kunder • Forventninger mellom testtaker og andre parter som er involvert i testprosessen • Regler, retningslinjer og anbefalinger for testbruk • Mulige uforutsette konsekvenser av sosio-kulturelle og økonomiske faktorer ved testing og testbruk
Fakta, data og informasjon om:
Kunnskap om egen kompetanse og kvalifikasjoner, og begrensninger ved disse.
Oppdatert kunnskap om:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Testmetoder og tester som er i bruk på utdanningsområdet generelt samt endringer og utvikling innen testfeltet. 2. De spesifikke testene man bruker 3. Relevante endringer i lovverk og retningslinjer
Faglige problemstillinger relatert til bruk av tester i en opplæringskontekst
Kjenne til nasjonale og internasjonale retningslinjer og anbefalinger.
<ul style="list-style-type: none"> • International Test Commission Guidelines om testbruk • International Test Commission Guidelines om testbruk og databasert testing og testing på intra- og internett • International Test Commission retningslinjer for test tilpasning • Veiledning om etikk og god praksis utstedt av relevante nasjonale og internasjonale profesjonelle organer • God praksis lokalt og nasjonalt med tanke på veiledere for testing og testbruk, inkludert retningslinjer fra relevante faglige og lovfestede organer
Lover som beskytter persondata og åndsverk.
<ul style="list-style-type: none"> • Lovgivning om personvern. • Risiko knyttet til forskjellige metoder for datalagring. • • Åndsverkslovgivning og relaterte retningslinjer for distribuering av materiell
Relevante bestemmelser i lovgivning (f. eks. opplæringslova, forvaltningsloven, personopplysningsloven, arkivlova, helse og sosialloven).
Metoder, teknikker og prosedyrer relatert til:
Prosedyrer for sikring av papir og databaserte personopplysninger
Prosedyrer for sikring opphavsrett til materiell og intellektuell eiendom
Prosedyrer som sikrer anonymitet av datamateriale
Grunnleggende ferdigheter:
Forskning og studieferdigheter (for opprettholdelse av kunnskap)
<ul style="list-style-type: none"> • Læring av erfaring

• Selvrefleksjon
• Selvbevissthet
• Kjenne relevante informasjonskilder.
Evne til å opptre profesjonelt i forhold deltakere
• Inngå kontrakt med test-takerne (avtaler relatert til deres ansvar og rettigheter)
• Utvikling av holdninger til regler for testbruk
Kommunikasjonsferdigheter
• Evne til å bruke tilpasset språklig nivå og metoder i kommunikasjon hvor man ivaretar behov, evner og sensitivitet hos testtaker og andre relevante parter
• Evne til å presentere tester og testing på en positiv og balansert måte
Kunnskap og ferdigheter påkrevd for del 2 og 3
Teorier, modeller og prinsipper i forhold til:
Psykometriske teorier og modeller:
• Statistikk
• Klassisk testteori
• Manifeste og latente egenskaper ved en test
• Sann skåre og målefeil
• Reliabilitet og validitet
• Normer og standardisering
• Testleddsanalyse (Differential item functioning) og test bias
• Adaptiv testing
• Rettferdighet og bias i testing
• Generaliserbarhetsteori
Psykologiske teorier og modeller i forhold til:
• Sentrale teorier om barns utvikling <ul style="list-style-type: none"> ○Psykoanalytiske teorier (eg. Freud, Erikson) ○Kognitive teorier (eg. Piaget) ○Behavioristiske og sosial læringsteorier (eg. Skinner og Bandura) ○Etologiske teorier (eg. Lorenz) ○Økologiske teorier (eg. Bronfenbrenner)
• Arv, miljø og evolusjonsteori. <ul style="list-style-type: none"> ○Genetikk ○Sårbarhet-stress teori ○Miljøets innvirkning på hjernen ○Det komplekse samspillet mellom biologiske og miljømessige forhold over tid
• Motorisk utvikling <ul style="list-style-type: none"> ○Utvikling av sanseapparat
• Kognitiv utvikling <ul style="list-style-type: none"> ○Piagets utviklingsteori fra sensori-motorisk utvikling til formell operasjonell tanke. ○Barnets tidlige kognitive utvikling ○Språkutvikling ○Informasjonsprosessering ○intelligens
• Sosio-emosjonell utvikling <ul style="list-style-type: none"> ○Barnets som sosialt vesen (primær intersubjektivitet, og resiprok sosialisering) ○Tilknytning ○Identitetsutvikling ○Moralutvikling
• Kognitive evner og funksjon <ul style="list-style-type: none"> ○Hjernens anatomi og utvikling ○Forholdet mellom hjerne og atferd – funksjon ○Grunnleggende om ulike nevropsykologiske modeller ○Kvantitativ Prosesstilnærming ○Eksekutivfunksjoner (planlegging og styring av atferd) ○Oppmerksomhet ○Læring og hukommelse

○
<ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende om skjevutvikling <ul style="list-style-type: none"> ○ Nevrologiske tilstander (f. Eks epilepsi, ADHD, hodeskader, spesifikke språkforstyrrelser) ○ Kromosomavvik, utviklingsforstyrrelser, syndromer (eks. Downs, Psykisk utv.hemming, autismspekter) ○ Lettere psykopatologi (f.eks, atferdsproblemer, angst, depresjon) ○ Alvorlig psykopatologi (f. eks psykose, bipolar lidelse) ○ Rusmiddelmisbruk   • Grunnleggende om hvordan vold, overgrep, foreldres rus og psykiske lidelser, omsorgssvikt virker inn på funksjon
• Motivasjon
• Holdninger og verdier
• Sosial kompetanse
• Andre parametre/begreper brukt med tanke på testing i denne konteksten
Fakta, data og informasjon om:
Generell kunnskap om testers psykometriske egenskaper
Ulike skalatyper og responsformater.
kunnskap om relevante testmetoder og instrumenter.
Metoder, teknikker og prosedyrer relatert til:
Kunnskap om spesifikk testbruk:
<ul style="list-style-type: none"> • Teoretisk eller konseptuell basis • Begrensninger i forhold til bruk og tolkning • Kunnskap om skalabruk • Karakteristika ved normer og sammenligningsgrupper • Veiledning i forhold til bruk og tolkning av skala skåre
Grunnleggende ferdigheter:
Risikovurdering
Kost-nytte analyser
Administrere:
<ul style="list-style-type: none"> • Forvaltning av testmateriell og utstyr • papir- og databaserte spørreskjema • prestasjonstester inkludert databaserte tester • Testing av individer og grupper • testsesjonen, inkludert utfordringer relatert til testtakers motivasjon • • Forvaltning av data, arkivering og lagring av data • Prosedyrer for å kontrollere feil.
Test skåring
<ul style="list-style-type: none"> • Bruk av skåringsnøkler og selvskåring • Konvertering av råskåre til standardskåre • Arbeide med manglende verdier • Beregning, der det er hensiktsmessig, av sammensatte skåre ved bruk av standard formler og ligninger • Bruk av normtabeller • Gjenkjenning og tolkning av avvikende respons mønstre
Generelle ferdigheter innen test tolkning
<ul style="list-style-type: none"> • Tolke hvordan vurderingssituasjonen kan påvirke testtaker. • Mulige virkning av administrasjonsmåten på kvaliteten av testresultatene • Mulig virkning av psykologiske, biologiske (helse) og sosiale faktorer på testprestasjoner. Kontekstrelaterte tolkningsferdigheter • Rapportskrivning • Gi tilbakemeldinger • Integrasjon av testresultater med andre vurderingsresultater i rapporten

• Sammenstille dokumentasjon fra test skårer og andre vurderingsmetoder.
• Drøfte og sammenstille testresultatene med annen informasjon om det samme konstruktet.
• Instrumentspesifikke tolkningsferdigheter
• Integre testing inn i en bredere utredningssammenheng.
Interpersonlige ferdigheter:
• Skriftlig og muntlig kommunikasjon
• Forhandle og bli enige om testprosedyrer med interessenter
• Kommunisere med mennesker fra ulik bakgrunn og under ulike omstendigheter
• Rapportskrivning
• Samarbeidsferdigheter
• Evalueringsferdigheter